BU
BAITURSYNULY UNIVERSITY

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КЕАҚ «АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ»
ӨМІРЗАҚ СҰЛТАНҒАЗИН АТЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИНСТИТУТЫ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ҚАЗІРГІ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ НАҚТЫЛЫҚТАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТАР – ТӘРБИЕНІҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

«ЦЕННОСТИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ»

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

I КНИГА

Қостанай қ., 2025 ж.
г. Костанай, 2025 г.

УДК 37.02
ББК 74.00
Қ 22

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлыгасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Скударева Галина Николаевна**, педагогика ғылымдарының докторы, доцент, Ресейлік Мәскеу облысындағы Мемлекеттік жоғары білім беру ұйымы «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректоры, педагогика кафедрасының меңгерушісі, Ресей; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы,** филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна,** PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанайөңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдасты- рылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

Қ 22 Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар - тәрбиенің тұжырымдамалық негізі: Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: I Кітап, 27 ақпандағы 2025 жылдың – Қостанай: Ахамет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2025 .– 1916 б. = Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях: Материалы международной научно-практической конференции: I книга, 27 февраля 2025 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2025.–1916 с.

ISBN 978-601-356-498-2

Жинақта Алтынсарин оқуларының «Қазіргі әлеуметтік мәдени және геосаяси нақтылықтағы құндылықтар – тәрбиенің тұжырымдамалық негізі» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары жарияланған. Бұл Қазақстандық білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылық-тарытуралы зерттеулер, еліміздің ұлттық біртұтас тәрбие бағдарламаны жүзеге асыфру жолдары, жас ұрпақты тәрбиелеуде халықаралық және отандық тәрбие мәселелрі ескеру жолдары, мектеп пен отбасының қоғамдық тәрбие күштерін біріктіру туралы пікірлері, зерттеу ұсынылымдары туралы мақалалар жинақталған.

Жинақта білім беруде ұлттық тәлім-тәрбие құндылықтарны еңгізудің өзекті мәселелері, озат тәжірибелер, біртұтас тәрбиенің бағыт-бағдарымен тенденцияларын айқындалып, сондай-ақ қолжетімділікпен инклюзивтілікті қамтамасыз ету, барлық деңгейлердегі мазмұнның құндылық аспектісін өзектендіру, білім беру ұйымдарында ашықтық пен ынтымақтастық ахуалын құру, білім беруді дамыту мен психологиялық-педагогикалық қолдаудың инновациялық форматтарымен тиімді тәжірибелерін енгізу, педагогикалық ғылым мен практиканы интеграциялау қарастырылған.

Конференция материалдары қазіргі білім беру контекстіндегі Ы. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының өзектілігін, оқытудың гуманистік теориясының ғылыми негіздерін, қазіргі педагогикалық білім берудегі ғылым мен практиканың өзара байланысы мәселесін шешу жолдарын, интегративті жүйе ретіндегі кәсіпке дейінгі педагогикалық білім берудің маңыздылығын, цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, педагогтардың тәрбие мәселелерін өз қызметтерінде шешу жолдары айқындалған.

Бұл жинақтың материалдарын ғалымдар, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушылары, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілер, педагог-психологтар, магистранттар мен студенттер пайдалана алады.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Ценности как концептуальная основа воспитания в современных социокультурных и геополитических реалиях», определяющие общие направлениия тенденции внедрения национальной программы «Біртұтас тәрбие», такие, как ценностные аспекты воспитания подрастающего поколения, анализ возможностей и лучших практик по внедрению единой программы воспитания, поддержка взаимодействия школ и семьи в воспитании ценностных ориентиров детей и молодежи, изучение путей создания безопасной и поддерживающей образовательной среды в организациях образования.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ы. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отчествоенном образовании, педагогической готовности педагогов к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-498-2
9 786013 564982

УДК 37.02
ББК 74.00

© Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2025
© Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2025

ӘОЖ 37.034

МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫН РУХАНИ–АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ БАРЫСЫНДА ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ НЕГІЗДЕРІ

Искакова Гульжан Сагиевна,
меңгеруші
Алпысбаева Назым Сартонкызы
әдіскер

Қостанай обылысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қаласы білім бөлімінің №61 бөбекжайы» КМҚК

Аңдатпа

Мақалада бүгінгі мектепке дейінгі балалардың алдында тұрған басты міндет–оқушының ұлттық сана сезімін оятып,оның бойына,ұлттық тәрбие үлгілі өнегені сіңірту. Ұлттық тәлім тәрбиенің іргетасын дұрыс қалай білу мұғалімдердің ата–аналармен қосылып жүргізген шараларына байланысты, өйткені, бірінші ұлттық тәрбиенің ошағы отбасында,екіншіден, мектепте болғандықтан, ата–ана мен мектеп болып бірігіп жұмыс атқару –біздің басты міндетіміз екені сөз етілген.

Түйінді сөздер: *тәрбие, отбасыларындағы ата–аналар тәрбиесі, мектеп, тәрбие берудегі міндеттер.*

Аннотация

Главная задача, стоящая перед сегодняшними дошкольниками, – пробудить у школьника чувство национального самосознания,привить ему образцовое воспитание. Как правильно знать основы национального воспитания, зависит от того, что учителя проводят совместно с родителями,ведь, поскольку, во–первых, очаг национального воспитания находится в семье, во–вторых, в школе, то совместная работа родителей и школы –наша главная задача.

Ключевые слова: *воспитание, родительское воспитание в семьях, школа, задачи в воспитании.*

Abstract

In the article, the main task facing today's preschool children is to instill in the student a sense of national consciousness and instill in him an exemplary example of National Education. Knowing the basics of national education depends on the actions of teachers in conjunction with parents, because first of all, the focus of National Education is in the family,and secondly, in school, it is our main task to work together as parents and schools.

Key words: *education, upbringing of parents in their families, school, tasks in upbringing.*

Ел Президентінің Қазақстан халқына жолдауында Қазақстан азаматтарының денсаулығы, білімі мен әл–ауқатын арттыруға, экологиялық ортаны жақсартуға ерекше мән берілген еді. Демек, жас ұрпақтың денсаулығын нығайту, рухани–адамгершілігін жетілдіру мәселелеріне тың көзқарастардың қажеттігі туындауда. Осыған орай, мектеп оқушыларын рухани дамытудың жолдары көрсетіледі. Сонымен бірге рухани танымның тәрбиедегі маңызы қарастырылады. Бала бойында табиғат үш кезеңнен тұрады да: Даму, Есею, Еркіндік арқылы мұғалім баланың табиғи байлығын, тұлғалық қасиетін аша алады. Бастауыш сынып мұғалімдерінің мақсаты бала рухының ішкі қуатын, ой жігерін айқындауға, болашақ тұлғалық сапасын және осы өмірдегі өз міндетін анықтау ізденісіне басшылық жасау. Адам өзін–өзі танып, өз мақсатын анықтаса және оны ешқандай қиындықтарға қарамастан іске асыра білсе, сонда ғана ол тұлға бола алады. Тұлғаның өзіндік ұстанымын, өмірлік көзқарасын, іскерлік дағдыларын анықтап, оны өмірде қолдана білуге, адамгершілік қасиеттерін сақтауға.

Рухани адамгершілік тәрбиесіндегі басты мәселе баланың назарын үнемі өз өміріндегі елеулі өзгерістерге бұрып, сапалы түсінуіне баулу көзделеді. Баланың жас ерекшеліктеріне қарай, олардың көңіл–күйлерін көтеріңкі ұстау үшін әуен, саз– күй, гүл, өсімдіктер, тордағы құстар және әр түрлі суреттерді өзін–өзі тану сабақ үрдісінде орынды қолдана білу қажет. Адамға ең керегі білім емес, тәрбие. Тәрбиесіз берілген білім –адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне опат әкеледі, – деп Әл–Фараби айтқандай, педагогика ғылымының зерттейтін негізгі категориясының бірі – тәрбие. Тәрбие түрлі болады. Адамгершілік тәрбиесі балаға жападан –жалғыз әсер етпейді. Барлық тәрбие біріге келіп, адамгершілік сапаларын және адамзат құндылығын арттырады. [1]

Бүгінгі қазақ мектептерінің алдында тұрған басты міндет–оқушының ұлттық сана сезімін оятып,оның бойына,ұлттық тәрбие үлгілі өнегені сіңірту. Ұлттық тәлім тәрбиенің іргетасын дұрыс қалай білу мұғалімдердің ата–аналармен қосылып жүргізген шараларына байланысты, өйткені, бірінші ұлттық тәрбиенің ошағы отбасында,екіншіден, мектепте болғандықтан, ата–ана мен мектеп болып бірігіп жұмыс атқару –біздің басты міндетіміз. Жас ұрпаққа сапалы біліммен бірге саналы тәрбие беру қай кезде де өзектілігін жоғалтқан емес.Қазір де солай. Арғы ата–бабаларымыз жас өркенді елің, жерің, сүюге үндеп,ұлттық салт–дәстүрмен сусындатуды мұрат тұтқан. Рухани тәрбиемен нұрланбаған адам өзінің алған білімін қара басының пайдасына жұмсап,өз мүддесі үшін адамзатқа апат әкелуі мүмкін. Оның мысалы тарихта аз емес. Тек сол арқылы ғана халқымыздың ғасырлар бойы жинақталған бай рухани мұрасымен жастардың бойына адамгершілік ізгі қасиеттерді қалыптастырып тәрбиелеу ата–ана мен ұстаздың міндеті. Оқу мен тәрбиелеудің үлкен ортасы – мектеп екені белгілі. Ондағы жоспарлы тақырыптық сабақтармен қатар, сынып сағаттары, тәрбие сағаттары, ғылыми жобалар оқу мен тәрбиенің ең негізгі ықпалдастығы болып отыр. Бүгінгі таңда, ұрпағымыздың азамат болып қалыптасуы барысында біз олардың жаһанданудың теріс ықпалдарына қарсы тұруын ескеруіміз қажет. Бұл жағдайда тәрбие жұмысының тиімділігі ата–ана мен мектептің байланысынан көрінеді. Әскелең ұрпаққа адамзат тарихында ұрпақтан–ұрпаққа жалғасып келе жатқан патриоттық тәрбиені, отаншылдықты, сапалы білімді дарыту– қазіргі кезде көкейкесті мәселенің бірі болып отыр. Ақиқатында, осынау мәселе еліміздің тұтастығын,оның ішкі және сыртқы күштерден сақтау міндетінің өзі жастарды отаншылдық, елжандылық, патриоттық рухта тәрбиелеуді жүктейді. Өткенін білмеген халқының қадірін білмейді,халық нені бастан кешірді, бүгінге қол жеткені ненің арқасы, халық өз тарихын жасау үшін тер төгіп, азап шекті тар жол, тайғақ кешуден өтіп, жерін қорғап, елін сақтады. Отансүйгіштік сезімнің нысаны мен қайнар көзіне Отан, туған жер, табиғат, оның байлықтары, тіл, дәстүр, тарихи ескерткіштер, туған өлкедегі ұлттық құндылықтар жатады. Ұлттық сезім–өзінің ұлттық өкілділігін мойындай отырып ұлтына деген сүйіспеншілік, жанашырлық, халық мұраларын бағалай білу. Әрбір адам өз Отанына деген мақтаныш сезімі, өз ұлтын терең сүюі арқылы басқа ұлттарды танып, құрметтеуге тиіс. Ұлттың сана–сезімімен ана тілін білу де, жері, елінің тарихына зер салу, төл мәдениетін игеру де туындайды. Ана тілін білмейтін адам өзінің де, ел–жұртының да қадір–қасиетін жетік біліп, бағалай алмайды. Жалпы, патриоттық сезімнің қалыптасуы отбасынан бастау алады.

Мектепалды сынып оқушысының жеке басын қалыптастырудағы міндеттердің бірі оған адамгершілік туралы ұғымдар, түсініктер байыту болып табылады. Мұғалім балаларға сыныптан тыс оқуға түрлі тапсырмалар береді. Қол еңбегі, суретті бейнелеу, сұрақтарға жауап беру, оқыған кітаптары туралы ойларын білуге, адамгершілік көзқарасын білуге болады. Мектеп жанындағы балаларға әр пән бойынша адамгершілікке тәрбиелеу үшін зор мүмкіндіктер бар. Еңбек сабағында өздері жасайтын бұйымдар балаларға тәрбиелік ықпал жасайды. Өздері істеген

жұмысын көрсетуге ұялмайтындай болып істеуге ұмтылады. Ал бейнелеу пәнінде әлемді эстетикалық тұрғыдан ұғыну қажеттілігін тудырады. Баланың адамгершілік қасиеті ересектермен, құрбыларымен қарым–қатынаста қалыптасады.Ол турасында Менің жолдасым, Біз мектеп ауласында ойнаймыз деген тақырыпта әңгіме құрап, суретін бейнелесе де жеткілікті. Мектепке дейінгі баланың негізгі мақсаты і оқу болғанымен, ойын бұрынғысынша олардың өмірінде кең орын алады. Мектеп оқушыларының рухани дамуына орта ықпал етеді. Сонымен қатар бала туылғаннан кейін ата–анасының тәрбиесінен өтеді. Сондықтан да ата–ананың ролі баланың дамуының басты себепкері болып табылады. Әрбір отбасының асыл арманы мен мақсаты – бала өсіріп, жақсы тәрбие беру. Дүниеге шыр етіп келген әр баланың жүрегі таза ,еш сызық түспеген қағазға ұқсайды. Оның пәк жүрегі нені болса да қабылдайды. Не үйретсең, соны қағып алады. Жақсы әдет пен әдепке кішкентайынан дағдыландырылған бала тәртіпті де тәрбиелі болып өседі. Ол үшін ата–анасының орны ерекше. Ал егер балаға көңіл бөлінбей ол жамандыққа бейім болып өссе, онда келешегіне зиян келтіреді. Қашанда болмасын әрбір қоғамда бала тәрбиесі өте маңызды болған. Келешекте қоғамды жақсы жағынан дамытып, көркейтуде керісінше құрдымға итермелеп жығуда қазіргі бұғанасы қатаймаған жас ұрпақтың еншісінде болады. Ғалымдар бала ана құрсағынан бастап алған тәрбиесін, туылып жеті жасқа толғанша–ақ алып үлгеретінін айтуда. Демек, бала тәрбиесі біз ойлағандай есейе келе емес, одан бұрын басталмақ. Ендеше, тәрбиенің барлық салалары бір арнаға тоғысуы керек. Ол арна – рухани тәрбие. [2] Қазіргі кезеңде мектепке дейінгілердің мұғалімдерінің алдында тұрған міндет – балаларға рухани тәрбие беру және осы мақсатта ұлтымыздың ұлы ғұламаларының рухани мұраларын жаңғырту, рухани құндылықтарымызды басшылыққа алу. Бұл жұмысты жүзеге асыру аса қиын емес. Себебі, ата– бабаларымыздың салып кеткен сара жолы, салт–дәстүр мен әдет–ғұрыпқа негізделген жас ұрпақты тәрбиелеу әдістері бар. Сондықтан рухани тәрбиені қайдан аламыз, қалай береміз дегенді алыстан іздемей–ақ өзіміздің осындай дара ойшылдарымыздың дана өсиеттерін басшылыққа алуымыз міндетті. Тек қазақ халқының қанында бар рухани асыл қасиеттердің өзге халықтарда кездесе бермейтіндігіне жастарымыздың көзін жеткізуіміз керек. Ендеше егемендігіміз мәңгілік болсын десек, оның болашағы жастардың тәрбиесін, оларға рухани тәрбие беру ісін кешіктірмей қолға алуымыз керек. Осы айтылғандардың толыққанды іске асыру үшін отбасы мен мектеп тәрбиесінде тығыз байланыс қажет. Бастауыш сыныпта рухани – адамгершілік білімінің қағидалары мен ұлттық, жалпы адамзаттық құндылықтардан негіз алады. Бастауыш сыныпта адамды жеке тұлға ретінде тәрбиелеуге бағыт ұстайды. Тұлғаның рухани санасы – өмірдің мәні өзінің өмірдегі орнын, өз тағдырын халықтың тағдырымен ортақ деп түсіну қабілетін дамыту, жақын адамдардың алдындағы жауапкершілігін сезіну, өзінің жеке басына тән азаматтық және адамгершілік парызын орындау. Бастауыш сынып мұғалімдерінің басты мақсаты – оқушыларды тұлғалық қасиеттерін адамгершілік бағытта дамыту. Қазіргі ұрпақ тәрбиесіндегі басты мәселе – мектеп оқушыларын рухани дамыту. Рухани даму дегеніміз – өзінің өмірдегі орнын, атқаратын міндетін, дүниетанымын, және өзін–өзі үздіксізх, бірқалыпты жетілдіру. Қорыта айтқанда, рухани– адамгершілік білім беру – жас ұрпақтың сәнді де мәнді өмір сүруіне қызмет етеді.Еліміздің туын желбіретер ұрпағымызға ең бірінші рухани құндылықтарды әрине ата–ана кейін ұстаз дарытады. Адамгершілік, рухани тәрбиенің маңызы мектептің күн тәртібінен ешқашан түскен емес. Білімң жоғары болғанымен,мейірбандық, жомарттық, кеңпейілділік, бауырмалдық, адамгершілігі ақсап жатса, ондай адамның алға басуынан гөрі кері кетуі тезірек.Сондықтан, бүгінгі таңдағы өзекті мәселелердің бірі әрбір оқушыны жеке тұлға ретінде, рухани адамгершілігін дамыта отырып сапалы білім беру.Адамгершілікті, ар ұяты бар адамның бет–бейнесі иманжүзді, жарқын,

биязы, өзі парасатты болады. Ондай адамды халық Иман жүзді кісі деп құрметтеп сыйлаған. Балаларымызды имандылыққа тәрбиелеу үшін олардың ар–ұятын, намысын оятып, мейірімділік, қайырымдылық, кішіпейілдік, қамқорлық көрсету, адалдық, ізеттілік сияқты қасиет терді бойына сіңіру қажет. Баланы үлкенді сыйлауға, кішіге ізет көрсетуге, иманды болуға, адамгершілікке баулу адамгершілік тәрбиесінің жемісі. Балаларды адамгершіліке тәрбиелеуде ұлттық педагогика қашанда халық тәрбиесін үлгі ұстайды. Ал, адамгершілік тәрбиелеудің бірден–бір жолы –осы іске көзін жеткізу, сенімін арттыру. Осы қасиеттерді балаға жасынан бойына сіңіре білсек, адамгершілік қасиеттердің берік ірге тасын қалағанымыз. Адамгершілік– адамның рухани арқауы. Өйткені адам баласы қоғамда өзінің жақсы адамгершілік қасиетімен, адамдығымен, қайырымдылығымен ардақталады. Адам баласының мінез құлқына тәрбие мен тәлім арқылы тек біліммен ақылды ұштастыра білгенде ғана сіңетін, құдіретті, қасиеті мол адамшылық атаулының көрініс болып табылады. Мектеп, әсіресе бастауыш сынып кезеңі,болашағы жарқын ұрпақты тәрбиелеу жүйесіндегі шешуші буын. Алтын ұяға алғаш қадам басқан бүлдіршіндерге адами қасиеттерді дарыту, өзіне, адамдарға және қоршаған әлемге ізгілікті қарым қатынас жасауды үйрету ата–анадан кейін әрине мұғалімнің міндеті. Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болған кезде оны түзете алмайсың деп бекер айтылмаған. Мен мұғалім ретінде алға қойған мақсатым әр оқушыға білім бере отырып, олардың жүрегіне ізгі қасиеттерді қалыптастыру. Ол үшін мен балаға мына қоғамдағы жақсыға қайшы жамандық барын, екеуінің алмасып келіп отыратынын айтып,ең бірінші өзінің қадірін өзі білуге, өзін сыйлауға, мейірімді, шыншыл, әділ болуға ұмтылу керектігін түсіндіремін. Өзін сыйлаған адам ғана өзгеге сый көрсете алады. Сондай–ақ балаларды сынып ішіндегі қарым–қатынас кезінде, достарымен аралас–құралас кезінде қандай екенін біліп, сол мінезіне қарай отырып оның мінез құлқын жөндеуге болады. Сонымен қатар бастауыш сынып оқушыларын адамгершілікке тәрбиелеу мақсатында ертегі, тәрбиелік мәні бар шығармалар оқу да маңызды. Әр кейіпкердің жақсы–жаман жағын салыстыра талдап,мысал келтіре отырып балаға рухани құндылықтарды дарыту маңызды роль атқарады [3]. Әрине оқушыға патриоттық сезім ұялату да мұғалімнің борышы. Ал патриот баланың бойында рухани құндылықтар болмауы мүмкін емес деп ойлаймын.

Ұлттық тәрбие – біздің ұрпақтан–ұрпаққа жеткізетін асыл қазынамыз. Ұлттық мәдениетіміз бен дәстүрлеріміздің алдыңғы қатарлы үлгілерін, тіліміздің орасан зор байлығын жас жеткіншектердің жан дүниесіне сіңіріп, сол арқылы әлемдік рухани өркениеттің өріне шығып, нәр алу – бүгінгі күн талаптарының маңыздысы. Ата бабаларымыздың сан ғасырлар бойы ұрпағына азық болған ақыл кеңес, өсиеттері, асыл мұрасы ұлттық рух, ұлттық мақтаныш, ұлттық намыс, ана тілі мен ұлттық мәдениетін қалыптастыру сезімін ояту баршамыздың – парызымыз. Сонда ғана ұлттық сана–сезімі толыққанды жетілген, туған тілін еркін білетін, ұлттық сипаты мен ұлттық рухын жоғалтпаған ұрпақ тәрбиелей аламыз. Адамзат баласының алға қарай сатылай өркениет өріне жетуі әр адамның дұрыс ой түйіп, өнегеге жол сілтеуіғ рухани күшін нығайтуға, аға буын өкілдеріне ізет көрсету отан сүйгіштік тәрбиенің бастамасы болып табылады. Ұрпақ тәрбиесі адамзат асыл мұраты. Түбегейлі өзгерістерге бет бұрған жаңа қоғамда тек білімді болу жеткіліксіз, сондықтан әрбәр жеке тұлғаның бойында әр ұстаз адамгершілік, ізгілік, кішіпейілділік, қарапайымдылық, отан сүйгіштік, қасиеттерін тәрбиелейді. Бұл ретте мектептегі тәрбиенің мақсаты: ұлттық сана сазімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, парасатты, мәдениетті, ар ожданы мол, еңбекқор бойында басқа да ізгі қалыптасқан азаматтарды тәрбиелеу. Қоғамымыздың ертеңгі болашағы бүгінгі жас ұрпақтың тәрбиесімен тығыз байла нысты. Сондықтан оқушыларды тәрбиелеу ісінде оларды рухани дамытуға баса назар аударғанымыз жөн. Қазіргі ұрпақ тәрбиесіндегі басты мәселе мектеп

оқушыларын рухани дамыту. Рухани даму дегеніміз өзінің өмірдегі орнын, жауапкершілігін түсініп, өзін өзі жетілдіру. Рухани даму жеке тұлғаны қалыптастырудың негізі болып табылады. Рухани дамыған тұлғаның көрсеткіштері: басқаларға жақсылық жасау, жақсылыққа ұмтылу, өзін өзі дамыту, жетілдіру. Жеке тұлғаның қалыптасуына үлкен ықпал ететін тұлға мұғалім – тәрбие көзі. Қорыта келе әр баланы рухани сусындандыратын, жүрегіне жылу ұялататын ұстаз. Адамның адамшылығы... жақсы ұстаздан болады деп Абай атамыз бекер айтпаған.

Әдебиеттер тізімі:

1. Сыдықов М.Е. Сыныптан тыс жұмыстарда жеткіншектердің адамгершілік құндылықтарын қалыптастырудың педагогикалық шарттары – 2008г.
2. Ұзақбаев С. Тамыры терең тәрбие – Алматы 1995г. Абай. Қара сөздері Алматы. 1993
3. Қалиев Қ. Болашақ мұғалімдерді ұлттық тәрбие беруге дайындау –Алматы 2001

УДК 376

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ДВИГАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ, ИМЕЮЩИЕ НАРУШЕНИЯ РЕЧИ ПОСРЕДСТВОМ ВВЕДЕНИЯ В СИСТЕМУ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ НЕЙРОИГР

Исмагулова Эльвира Бахитбековна
инструктор по физическому воспитанию
КГКП «Ясли–сад №4»
г.Костанай, Казахстан

Аңдатпа

Нейроойын-заманауи технология. Дене тәрбиесінде нейро ойындарды қолдану қозғалыстарды, физикалық қасиеттерді үйлестіруді дамытуға ықпал етеді, жаттығуларға белсенді қатысуды ынталандырады, балаларды ұжымда келісімді әрекет етуге үйретеді.

Түйінді сөздер: *нейроойын, технология, сөйлеу бұзылыстары.*

Аннотация

Нейроигра–современная технология. Применение нейроигр в физическом воспитании способствуетразвитию координации движений, физических качеств, стимулирует активному участию в упражнениях, учат детей согласованно действовать в коллективе.

Ключевые слова:*нейроигра,технология, нарушения речи.*

Abstract

Neuro–gaming is a modern technology. The use of neurogames in physical education promotes the development of coordination of movements and physical qualities, stimulates active participation in exercises, and teaches children to act in a coordinated manner in a team.

Key words: *neuro–gaming, technology, speech disorders.*

В условиях модернизации дошкольного образования сегодня складываются новые условия воспитания и обучения детей с особыми образовательными потребностями.В образовательном процессе инновации выступают в качестве новых внедрений в организацию взаимодействия педагога и ребенка. Современные педагогические методики и технологии с каждым годом расширяют возможности педагогов, в том числе и инструкторов по физическому воспитанию в работе с дошкольниками с ОНР.

Не секрет, что дети с общим недоразвитием речи имеют слабый уровень развития координационных способностей, мелкой моторики рук, затрудняются в пространственной ориентировке, наблюдается низкая двигательная активность и повышенная утомляемость.

ҚР БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА БІРТҰТАС ТӘРБИЕ БАҒДАРЛАМАСЫН ЕНГІЗУДІҢ ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕЛЕРІ

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2 СЕКЦИЯ

ЛУЧШИЕ ПРАКТИКИ ВНЕДРЕНИЯ ЕДИНОЙ ПРОГРАММЫ ВОСПИТАНИЯ В ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ РК

Абдильманова Дина Салимовна	Балабақшадағы балаларға эстетикалық тәрбие берудегі ұлттық өнердің маңыздылығы	**1051**
Абдрахманова Майя Жетписбаевна	Оценка прочитанной информации для развития аргументированного монолога через использование несплошных текстов	**1055**
Абилькаримова Жанар Казикановна	Роль образовательных кружков в реализации воспитательной стратегии начальной школы: методы, подходы и перспективы	**1060**
Абсолямова Гульнара Владимировна, Елеусизова Гульнара Досумхановна	Роль взаимодействия школы и семьи в системе реализации Программы целостного воспитания «Біртұтас тәрбие»	**1066**
Алгалиева Гулжанат Султанкызы	Біртұтас тәрбие –жаңа қадам, мүмкіндіктер мен жетістіктер	**1071**
Алибекова Алина Гаджикурбановна	Эффективные методы и практики внедрения программы «Біртұтас тәрбие» в дошкольной организации	**1076**
Атоварова Юлия Анатольевна, Альмеева Елена Валерьевна	«Мультимедийная журналистика» в современной школе: практика воспитания ключевых ценностей в рамках единой программы «Біртұтас тәрбие»	**1079**
Ахметқали Гүлдана Серікқызы	Единая программа воспитания и её адаптация для нужд детей с расстройством аутистического спектра в системе образования Республики Казахстан	**1084**
Вертянкина Любовь Васильевна, Макаева Кристина Владимировна	Погружение в языковую среда через использование на занятиях национальных игр	**1088**
Герасимова Ольга Юрьевна	Интеграция ценностно–ориентированных подходов единой программы воспитания «Біртұтас тәрбие» в развитие исследовательской инициативности младших школьников	**1091**

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2 СЕКЦИЯ

Гималетдинова Умут Асыгатовна, Есенова Кинжекуль Омаровна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында «Бірұтас тәрбие» бағдарламасы аясында ұлттық құндылықтарды баулу аспектілері	**1096**
Данченко Татьяна Владимировна, Жиенбаева Алёна Владимировна	Развитие коммуникативных и творческих компетенций за счет применения на уроках цитат недели	**1100**
Дильдибекова Гульнара Айсаевна, Койшина Айман Мухамеджановна	Образовательный терренкур «Экотайм» как одно из условий развития экологических дошкольников	**1104**
Досмаилова Светлана Султановна, Нургазина Айгерим Жумагазиевна	Сабақта және сабақтан тыс уақытта тәрбиелеудің құндылықтарын жүзеге асыру негіздері	**1109**
Едревская Людмила Валерьевна	Воспитание активного читателя на примерах взаимосвязи литературных произведений как средство реализации Национального проекта «Балалар кітапханасы»	**1113**
Елдос Анар Нұрлыбекқызы	History of formation of official business style in the Kazakh language	**1117**
Ерекин Айдын Муратович, Хамзина Күлшат Бақытжанқызы	Біртұтас тәрбие бағдарламасы: жан –жақты тұла қалыптастырудың негізі	**1120**
Еришова Асыл Аубакировна	Ұлттық құндылықтарға негізделген білім мен тәрбиенің сабақтастығы	**1123**
Есенова Эльмира Есмагуловна, Хусайнова Жузира Мусиновна	Биология пәнінің тәлім –тәрбие берудегі рөлі	**1127**
Жайворонко Ирина Алексеевна, Ткач Надежда Алексеевна	Программа «БіртұтасТәрбие»: новые подходы и ценности воспитания в современной школе	**1130**
Жандауова Шолпан Еркиновна, Братышева Мария Владимировна	Использование информационных технологий на уроках математики как один из путей преодоления проблемы «клипового мышления» обучаемых	**1135**
Жумаева Алтын Сагингалиевна, Сәлімжан Аңсағаным Сәлімжанқызы	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында біртұтас тәрбие бағдарламасы құндылықтарын енгізе оқытудың әдістері	**1141**
Жунусова Гулбаршын Кабылжановна, Зарлыханова Алмагуль Адильбековна	Жаңаша білім беру үрдісінде біртұтас тәрбиенің рөлі	**1145**
Жунусова Марина Яковлевна	Патриотическое воспитание в современной школе в рамках реализации программы «Біртұтас тәрбие»	**1151**
Заманбекова Алия Заманбековна	Білім беру ұйымдарындағы оқу–тәрбие үдерісінде құндылықтар жүйесін қалыптастыру жолдары	**1156**

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2 СЕКЦИЯ

Злая Элина Владимировна, Жандаукова Шолпан Еркиновна	Umaigra – универсальный учебный ресурс, как средство формирования познавательного интереса к учебной деятельности	**1161**
Ибатова Айгуль Куанышбаевна	Роль куратора в адаптации студентов первого курса колледжа вконтексте реализации программы «Біртұтас тәрбие»	**1165**
Иржанова Рыскуль Касымхановна	Көркем еңбек – ұлттық құндылықтың өзегі	**1168**
Искакова Гульжан Сагиевна, Алпысбаева Назым Сартонкызы	Мектеп оқушыларын рухани–адамгершілікке тәрбиелеу барысында ұлттық тәрбие негіздері	**1174**
Исмагулова Эльвира Бахитбековна	Совершенствование двигательной активности дошкольников, имеющие нарушения речи посредством введения в систему физического воспитания нейроигр	**1178**
Кабылбекова Гульнара Саматовна, Картпаева Адина Армановна	Біртұтас тәрбие бағдарламасы: ұлттық жаңа сананы ұлттық құндылықтар арқылы қалыптастыруға болады	**1183**
Кадашева Шолпан Алпысбаевна, Щербаева Кундызай Сейткалиевна	Біртұтас тәрбие балабақшадан басталады	**1186**
Калиаскарова Индира Мияссаровна	«Біртұтас тәрбие» бағдарламасы: балаларға ұлттық құндылықтар негізінде білім беру мәселесі	**1190**
Кашелюк Татьяна Ивановна	Программа «Буртутас тарбие: педагогические находки и практическое применение»	**1193**
Келинбердиева Ырсалды Сиехановна	Үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасындағы ұлттық тәрбиенің жүзеге асуы	**1196**
Клышбаев Серик Егинбаевич	Кейкі батыр – дала күресінің дара тұлғасы	**1201**
Коваленко Марина Викторовна	Инклюзивные практики в контексте реализации Единой программы воспитания в организациях образования	**1204**
Кункабаева Сарбинас Сериковна	Методы развития внутренней мотивации учебной деятельности как фактор академической успешности старшеклассников	**1210**
Кусаинова Мейрамгуль Маратовна, Жакиянова Жанна Калтаевна	Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында біртұтас тәрбиені енгізу жолдары	**1214**

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2 СЕКЦИЯ

Кушмурзина Даметкен Хажмухановна, Жусупова Инкар Алликовна	Бастауыш сыныпта уақыт өлшем бірліктерін оқытудың білімдік, тәрбиелік және дамытушылық рөлі	**1220**
Лекерова Любовь Маратовна, Жандауова Шолпан Еркиновна	Ментальная арифметика как средство развития математической компетенции у учеников 1 класса	**1227**
Майстренко Валерия Юрьевна	Формирование ценностей воспитания среди детей и молодежи на уроках литературы в контексте программы «Біртұтас тәрбие»	**1231**
Мальцева Татьяна Александровна	Практика реализации программы воспитания в образовательных организациях высшей школы	**1235**
Мамырканова Мендыгуль Сартаевна	Роль исторического образования в формировании гражданской идентичности	**1239**
Махмутова Мархаба Даулетжановна, Молдахметова Алия Досымбековна	Исследование влияния метода триз на развитие креативного мышления учащихся 7 классов на уроках искусства	**1243**
Маркина Зейнеп Бакитжановна	Біртұтас тәрбиені негізге ала отырып Ыбырай Алтынсарин шығармаларын оқыту	**1249**
Михалькова Людмила Васильевна	Формирование творческих компетенций через вокальное исполнительство у детей дошкольного возраста	**1253**
МолдашоваАйнагүл Баймұқанқызы, Калимжанова Роза Лаиковна	Роль воспитательных программ в профилактике профессионального выгорания среди курсантов и сотрудников ОВД	**1256**
Мукашева Альбина Бауржановна	Интеграция ценностно –ориентированного образования в преподавание математики	**1262**
Мурзабекова Келбет Бирмаганбетовна	Ұлттық құндылықтарды дамыту: Ыбырай Алтынсарин әңгімелері арқылы жас ұрпақты тәрбиелеу	**1267**
Мустафина Асель Сапарглиевна, Абдулина Айгуль Сапаргалиевна	Идеи Ыбырая Алтынсарина в реализации программы «Біртұтас тәрбие бағдарламасы»	**1270**
Назарова Гулмира Куандыковна	Тәрбие–біртұтас үдеріс	**1274**
Нургазина Нургуль Отарбаевна, Тагаева Аружан Бауыржановна	Білім беру жүйесіндегі балалар мен жастарды тәрбиелеудің құндылықтары	**1278**
Нуркина Батима Ауезхановна, Нугуманова Нургуль Куанышбековна	Білім беру саласында дара ұстаздың рөлі	**1281**

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2 СЕКЦИЯ

Обиюх Мария Николаевна	Эффективные методы реализации программы Біртұтас тәрбие в условиях современного детского сада	**1284**
Осипова Бахиткуль Кайроллиевна	Біртұтас тәрбие негізінде оқушылардың эмоционалдық саулығын қамтамасыз ету	**1288**
Полешко Татьяна Анатольевна, Миллер Татьяна Витальевна	Интеграция традиционных национальных ценностей в современные образовательные программы	**1292**
Рахимова Гизат Батыржановна	Изучение биографии и творчества Ыбырая Алтынсарина как инструмент привития общечеловеческих и национальных ценностей в контексте единой программы воспитания	**1297**
Редикульцева Юлия Владимировна, Бекмухамбетова Жанылдык Каирбековна	Использование методов и приемов технологии кроссенс в развитии креативного мышления у детей старшего дошкольного возраста	**1301**
Рогожина Татьяна Александровна, Ли Ляззат Абаевна	Дебаты – фундамент интеллектуального развития личности	**1305**
Сармурзина Алия Коныспаевна	Опыт применения стратегий развития метакогнитивных навыков у старшеклассников	**1308**
Сикун Людмила Николаевна	Чат–ассистент GRT как инструмент планирования воспитательных мероприятий для детей с ООП в рамках программы «Біртұтас тәрбие»	**1313**
Смирнова Анна Александровна, Земцова Наталья Анатольевна	Интеграция программы «Біртұтас тәрбие» в образовательный процесс на уроках математики	**1317**
Солоха Ирина Константиновна, Гавриляк Инна Михайловна	Ценности воспитания как основа гармоничного развития детей в начальной школе	**1322**
Тельгарина Айгуль Сарсеновна,	Ценности воспитания детей и молодежи в системе образования Казахстана: опыт, проблемы и решения	**1327**
Тлеулина Галия Жамалетдиновна	Педагогический опыт по реализации программы «Біртұтас тәрбие» в условиях дошкольной организации на занятиях музыки	**1330**

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2 СЕКЦИЯ

Умарова Бибигуль Ахметкалиевна, Хасенова Мадина Маратовна	Ұлттық құндылықтар және оларды оқу үдерісіне интеграциялау	**1335**
Упорова Екатерина Юрьевна	Проектная деятельность как действенный способ формирования социальной ответственности студентов колледжей	**1339**
Усенко Галина Васильевна	Практика внедрения программы «Біртұтас тәрбие» через серию интерактивных интеллектуальных игр в образовательном пространстве школы	**1343**
Успанова Айнура Оразбековна, Молдахметова Гульнар Муратовна	Ұлттық ойын – ұлт болашағы	**1346**
Фарафонова Наталья Николаевна	Воспитательная работа в дошкольной организации на основе Единой программы воспитания	**1350**
Фоменко Александра Сергеевна	Практические аспекты формирования готовности педагогов к инклюзивному образованию	**1352**
Хамзина Күлшат Бақытжанқызы, Ерекин Айдын Муратович	Мектептегі тәрбие жұмысының ерекшеліктері	**1356**
Шагатаев Салмагамбет Елеубаевич, Урумбаев Куаныш Дулатович	«Lesson study» на уроках физической культуры	**1360**
Шамекешева Светлана Петровна, Эмомова Лилия Тимуровна	Воспитательный аспект современного урока русского языка и литературы в рамках программы «Біртүтас тәрбие»	**1365**
Шудабаева Жанар Жумабаевна	Развитие коммуникативных и творческих компетенций за счет применения на уроках цитат недели	**1370**
Юркова Светлана Владимировна	Значение кюя в музыкальном воспитании дошкольника	**1373**